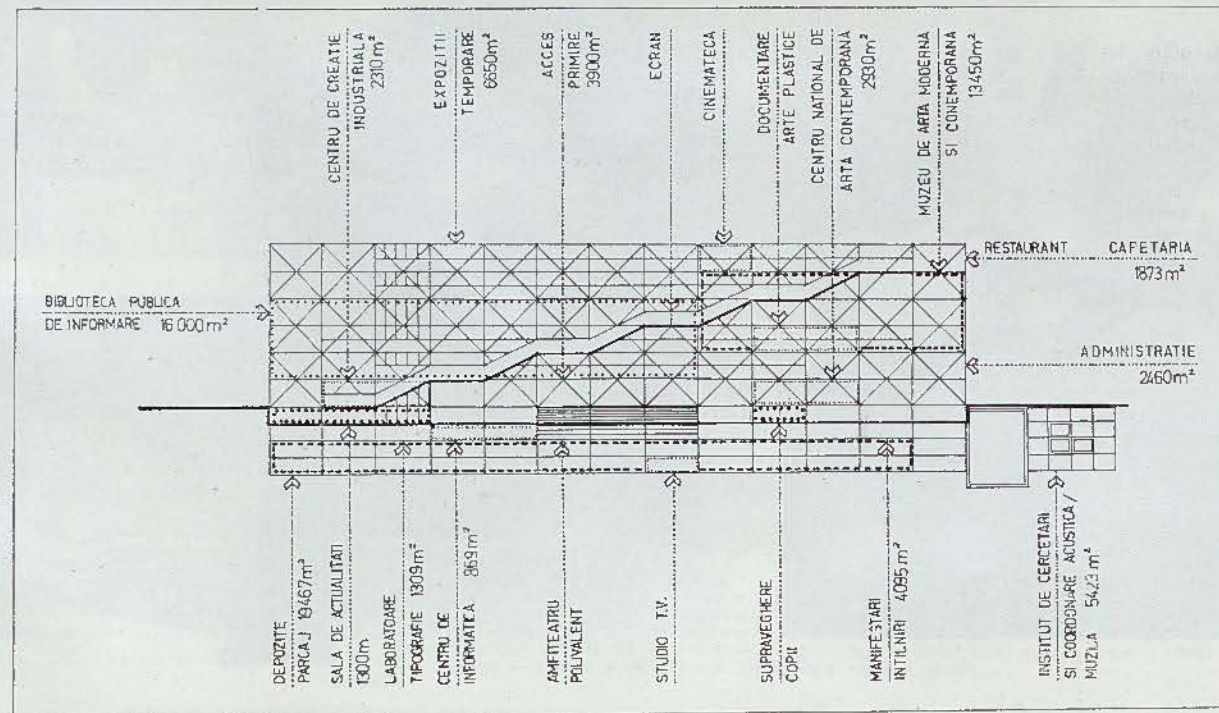

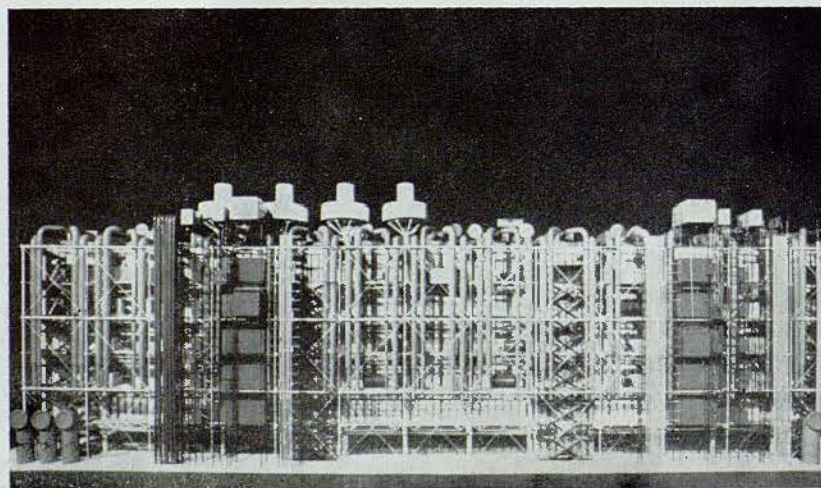
CENTRUL NAȚIONAL DE ARTĂ ȘI CULTURĂ GEORGES POMPIDOU

Printre evenimentele culturale de la începutul anului 1977 se înscrie inaugurarea la Paris a multdiscutatului Centru Național de Artă și Cultură Pompidou, obiect de arhitectură care a necesitat eforturi deosebite din partea faraonilor moderni care l-au imaginat și realizat.

Prezentarea sa trebuie să cuprindă cele două aspecte sub care, necontestat, este un eveniment: al arhitecturii, în a cărei viziune clară a fost posibilă stăpânirea unui spațiu de o sută de mii de metri pătrați (cu sprijinul tehnicii celei mai moderne), până la cele mai mici detalii, obținându-se acuratețea unui obiect industrial, și cel al importanței sale culturale.

Centrul Național de Artă și Cultură, Centrul Pompidou sau Beaubourg, după piața în care e amplasat, s-a născut din dorința de a crea în Paris un edificiu cultural de prestigiu, care să devină și un punct de atracție turistică, de informare și recreare pentru un mare număr de persoane.

El a fost obiectul unui concurs la care au participat 60 de echipe de diferite naționalități, câștigat de arhitecții Renzo Piano și Richard Rogers prin ideea conceperii edificiului ca o mașină de colectat informații, prezentate și transmise prin intermediul unei macrostructuri simple, deschise și evolutive. În această concep-

ție, construcția devine un instrument-container: instrument din cauza felului în care publicul se poate servi de el și container prin activitățile pe care le conține: artistice, de comunicare, cercetare etc.

În ideea clădirii-suport a informației, exteriorul devine suprafața de contact, modul de exprimare al acestui instrument, și trebuia să conțină ecrane de TV și cinema, informații scrise, jurnale televizate, participând și animând, astfel, piața de 5 ha în care este așezată. Aici urmează să se desfășoare activități de recreare, culturale sau nu: circ, vânzare de carte, expoziții, promenadă, fiind cea mai mare zonă pietonală a Parisului, în vecinătatea unei alte mari zone pietonale obținută prin demolarea Halelor.

Dacă Centrul își va atinge scopurile propuse rămâne de văzut și depinde de fantezia și priceperea organizatorilor și programatorilor de activități (în acest scop a fost adus ca director criticul de artă Pontus Hulten, directorul Muzeului de Artă Modernă din Stockholm); în ceea ce privește soluția de arhitectură aleasă, ea servește în mod strălucit ideea de bază: spațiile interioare complet libere, folosirea oțelului și sticlei care permit citirea clădirii ca o diagramă, din exterior, și invită înăuntru; participarea la piață prin intermediul ecranelor. Toate acestea îi fac pe realizatori să vadă în construcția recent deschisă un nou turn Eiffel, un loc în care oamenii să se adune, să intre atrași de diferitele moduri de a-și petrece timpul, sau doar să urce cu scările rulante exterioare până la ultimul nivel ca să privească orașul.

Deși cu unele modificări față de proiectul inițial (amenajările nu au cuprins

deocamdată și piața, fațada are un singur ecran de 7×12 m, înălțimile etajelor sînt mai mici, parterul nu e deschis circulației din piață), Centrul Pompidou este o construcție impunătoare: înalt de 42 m, avînd cinci niveluri deasupra solului (a cite 7 m) și trei niveluri la subsol, cu lungime de 166 m și lățimea de 70 m. Activitățile care se desfășoară aici sînt polarizate de:

— **Biblioteca publică de informare** (16 000 m^2), cu săli de expunere și de reuniuni proprii, avînd caracterul unei universități libere;

— **Centrul de creație industrială** (2 310 m^2), care se ocupă de tot ceea ce contribuie la alcătuirea mediului înconjurător, de la obiecte la urbanism. Loc de întîlnire între marea public, industrie, creatori și forurile de decizie, Centrul conține: o galerie permanentă cu fisier de produse, serviciu de documentare, expoziții temporare de design din toate domeniile, o galerie retrospectivă marcînd toate etapele parcurse de la revoluția industrială și un serviciu de analiza valorii, care va informa industria de nevoile reale ale consumatorilor;

— **Centrul național de artă contemporană** (2 930 m^2) destinat să facă cunoscută publicului creația artistică națională și internațională contemporană, dispunînd de un serviciu de documentare privind arta secolului XX, comun și pentru:

— **Muzeul național de artă modernă și contemporană** (13 450 m^2) care, în strînsă legătură cu expozițiile temporare de la etajul V, își propune să prezinte panorama evoluției artelor în secolul XX,

avînd în colecțiile sale multe opere valoroase ale artiștilor reprezentativi.

În cele trei subsoluri, sînt grupate depozitele (8 651 m^2) și parcajele (19 467 m^2), o sală polivalentă, săli de conferințe și întîlniri (4 095 m^2), ateliere, laboratoare și tipografie (1 309 m^2), un centru de informatică (869 m^2), care asigură administrația și programarea activităților, studioul TV etc.

Pentru a duce la capăt o asemenea sarcină, care i-a trecut pe arhitecți în rîndul celor cu realizări de prestigiu, a fost nevoie, așa cum declară ei într-un interviu acordat revistei Domus, de o muncă de șase ani în cadrul unui birou care a cuprins între 30 și 100 de persoane, arhitecți, ingineri și «contractantul principal» — întreprinderea care s-a ocupat de organizarea de șantier și montare, birou care a emis în acești ani nu mai puțin de 25 000 desene.

Se remarcă participarea internațională: consultanți germani, olandezi, americani, 26 de arhitecți de 11 naționalități.

Organizarea de șantier a făcut ca, în timp ce pe loc se turna infrastructura din beton armat (250 000 m^3), în uzină să se execute structura prefabricată din oțel, astfel ca montarea să respecte termenele scurte avute la dispoziție.

Printre ideile de succes, care i-au făcut cîștigători pe arhitecții Piano & Rogers împreună cu Ove Arup & Partners, ingineri, a fost alegerea structurii din oțel cu piese din oțel turnat (a căror folosire nu ar fi fost posibilă fără progresele făcute în tehnica controlului materialelor) și delimitarea clară, fără echivoc a structurii portante de structurile purtate. Astfel, sistemul portant, așa-zis primar, a fost

conceput ca permanent, definitiv, în timp ce sistemele secundare sînt îmbinate prin îmbulonare, putînd fi oricînd înlocuite.

Ideea de bază, căreia i-a fost subordonată soluția constructivă, a fost obținerea unui spațiu interior complet liber, ceea ce a dus la dispunerea spre exterior a tuturor elementelor fixe: instalații, stîlpi, scări, ascensoare.

Structura primară de rezistență este alcătuită dintr-o grindă principală cu zăbrele (48 m) care preia toată deschiderea spațiului interior prin două coloane și două console (de 8 m și 10 t).

Instalațiile aparente sînt masate pe fațada est și agățate de structura primară verticală, cu pătrunderi la fiecare etaj. Structura terțiară este alcătuită din scările de securitate, pasarele și alte elemente ancorate. Un sistem important este cel al circulației publicului ancorat și el în exterior, format din escalatoarele în diagonală pe fațadă, galerii exterioare și ascensoarele care animă fațada.

O problemă importantă și costisitoare, dar care se pune cu acuitate în cazul unei clădiri care poate primi 5 000 de vizitatori simultan, a fost protecția antifoc. Soluționarea ei a dus la protecția tuturor elementelor din oțel, la cortine între etaje, ș.a.m.d.

Nu putem să nu amintim și de modul de lucru al proiectanților, destăinuit de arhitecți în interviul amintit, pentru că ni se pare indispensabil rezultatului care ni se prezintă astăzi. S-a lucrat ca într-o echipă care participă la realizarea unui obiect industrial, un telefon de exemplu, existînd o colaborare între specialiști de la început și la toate nivelele, în toate etapele.

Acest mod de lucru propriu designului ar putea modifica structura și felul de a acționa al echipelor de proiectare. Este o mare diferență între a avea un inginer pe care arhitectul îl consultă din cînd în cînd și a fi conștient de faptul că, pentru a-și realiza opera, trebuie să lucreze cu inginerii în toate etapele. Încă un pas înainte se va face cînd și inginerii vor înțelege necesitatea de a avea un arhitect alături tot timpul.

Că în acest caz a fost așa, ne demonstrează Peter Rice, inginer (colaborator și la Opera din Sydney), care vorbește de scara umană a construcției, dată de detalii, de răceala clădirilor masive de muzee care sperie vizitatorul, de căldura gărilor de la începutul secolului, a căror structură metalică acoperea totuși spații imense.

Și, alături de construcție, care va intra în conștiința locuitorilor Parisului ca un nou punct de atracție, care pentru autori înseamnă «o dovadă că se poate ridica nivelul de arheologie la care se află arhitectura în prezent», acest mod în care s-a gîndit și s-a lucrat ni se pare un cîștig important.

Arh. ALBA DELIA POPA

